

15. Timofeev, A.A. (2015). 'Osobennosti ritoriki diplomatisekogo obshhenija' [Features of the rhetoric of diplomatic communication]. *Russkaja rech'* [Russian speech], issue 1, pp. 94–101.

16. Chistjakova, I.J. (2009). Russkaja soveshhatel'naja oratorika i klassicheskaja ritorika [Russian advisory oratory and classical rhetoric]. *Gumanitarnye issledovanija*, no. 3 (31), pp. 93–97.

17. Shynkarenko, T.I. (2009). *Mova dyplomatychnykh dokumentiv* [Language of diplomatic documents]. Kyiv : VNTs "Kyivskiy Universytet".

© Білецька О. О., 2018

Стаття надійшла до редакції: 31.08.2018

УДК 91.379.85 (477)

DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.34.2018.154067>

Устименко Леся Миколаївна,
кандидат педагогічних наук,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
вул. Є. Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133,
<https://orcid.org/0000-0003-2631-1459>
ustilesia@gmail.com

Булгакова Наталія Валеріївна,
викладач,
кафедра готельно-ресторанного
і туристичного бізнесу,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
вул. Є. Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133,
<https://orcid.org/0000-0001-8910-0574>
mrs.bulgakova@ukr.net

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Метою роботи є обґрунтування необхідності розвитку національно-орієнтованих видів туризму в епоху глобалізації. **Методологія дослідження** передбачає проведення аналізу основних дефініцій теоретичної бази національно-орієнтованих видів туризму, систематизацію відповідного кола споріднених видів туризму та визначення основних засад формування національно-орієнтованих видів туризму. **Наукова новизна.** Введено до наукового обігу теорії туризмознавства та обґрунтовано поняття «національно-орієнтовані види туризму». **Висновки.** Визначено культурологічний зміст та форми національно-орієнтованих видів туризму, охарактеризовано вплив етнокультурного потенціалу території на розвиток туризму, обґрунтовано необхідність розвитку національно-орієнтованих видів туризму в епоху глобалізації.

Ключові слова: національно-орієнтовані види туризму; культурологічні критерії; етнокультурний потенціал території; етнографічний туризм; етнічний туризм; етнокультурний туризм.

Устименко Леся Николаевна, кандидат педагогических наук, Киевский национальный университет культуры и искусств, ул. Е. Коновальца, 36, Киев, Украина

Булгакова Наталия Валериевна, преподаватель, кафедра отельно-ресторанного и туристического бизнеса, Киевский национальный университет культуры и искусств, ул. Е. Коновальца, 36, Киев, Украина

Развитие национально-ориентированных видов туризма в эпоху глобализации

Целью работы является обоснование необходимости развития национально-ориентированных видов туризма в эпоху глобализации. **Методология исследования** предполагает проведение анализа основных дефиниций теоретической базы национально-ориентированных видов туризма, систематизацию соответствующего круга родственных видов туризма, и определение основных принципов формирования национально-ориентированных видов туризма. **Научная новизна.** Введено в научный оборот теории туризмоведения и обосновано понятие «национально-ориентированные виды туризма». **Выводы.** Определены культурологическая суть и формы национально-ориентированных видов туризма, охарактеризовано влияние этнокультурного потенциала территории на развитие туризма, обоснована необходимость развития национально-ориентированных видов туризма в эпоху глобализации.

Ключевые слова: национально-ориентированные виды туризма; культурологические критерии; этнокультурный потенциал территории; этнографический туризм; этнический туризм; этнокультурный туризм.

Ustymenko Lesia, PhD in Pedagogic Sciences, associate professor, Kyiv National University of Culture and Arts, 36, Y. Konovaltsia St, Kyiv, Ukraine

Bulhakova Nataliia, Lecturer, Kyiv National University of Culture and Arts, 36, Y. Konovaltsia St, Kyiv, Ukraine

The development of national-oriented types of tourism in the era of globalization

The purpose of the article is justification of the need for the development of national-oriented types of tourism in the era of globalization. **The research methodology** included analyzing the main definitions of the theoretical basis of national-oriented types of tourism, systematizing the appropriate range of related types of tourism, and defining the main principles of the formation of national-oriented tourism. **The scientific novelty.** The scientific theory of tourism studies is introduced and the concept of «national-oriented types of tourism» is substantiated. **Conclusions.** The cultural essence and forms of national-oriented types of tourism were defined; the influence of the ethnocultural potential of the territory on tourism development was characterized; the necessity of development of national-oriented types of tourism in the era of globalization was substantiated.

Key words: national-oriented types of tourism; cultural criteria; ethnocultural potential of the territory; ethnographic tourism; ethnic tourism; ethno-cultural tourism.

Вступ. Багатовікова історія та унікальна культурна спадщина України дає можливість створювати суспільно важливий національний туристичний продукт. В епоху глобалізації нагальним питанням є збереження національної своєрідності, що актуалізує необхідність напрацювання ефективних методів збереження, відтворення, популяризації елементів національної культурної спадщини як сучасного туристичного ресурсу. Оскільки глобалізаційні процеси в світі охопили і сферу туризму, то постає проблема збереження національної своєрідності в межах туристичної діяльності в цілому та національно-орієнтованих видів туризму зокрема.

Найбільше національну своєрідність народу відображає його культура, вона відбиває життя народу, його переконання, ідеали в поезії, музиці, театрі, танці, архітектурі, образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві, що створює ресурсну базу для таких національно-орієнтованих видів туризму. Зокрема, культурно пізнавального туризму, який сьогодні є одним із найбільш популярних, традиційно затребуваним залишається краєзнавчий туризм, який часто поєднується з отриманням базової освіти. Останнім часом зростає популярність етнотуризму, що є складовою частиною культури як цілісної системи, яка існує на конкретній території, в термінах спільної мови, антропологічних ознак, розвиває художню, колективну та творчу діяльність народу. Таким чином, культура формує самостійний пласт національних, культурних та етнічних стосунків, що надалі з позиції туризму можна поправу розглядати як ресурсний потенціал та базу для розвитку національно-орієнтованих видів туризму.

У період активізації глобалізаційних процесів питання зосередження уваги на розвитку національно-орієнтованих видів туризму є засобом не тільки збереження культурного надбання окремої нації, але й культурного розмаїття людства. Другим важливим напрямом розвитку національно-орієнтованих видів туризму є популяризація об'єктів історико-культурної спадщини народу та її трансляція прийдешнім поколінням, що є сьогодні досить актуальним.

Теоретичні аспекти досліджуваного питання широко висвітлені в таких наукових працях. Так, Л. Маєвська розглядає етнокультурне виховання у тісному взаємозв'язку з його нормативно-правовим забезпеченням. І. Кулаковська довела, що етнокультурний потенціал території є важливим чинником підвищення екскурсійної привабливості регіону. Збагатили та конкретизували поняття «етнос», «етнокультурологія», «нація», «етногенез» та «природа українського етносу» такі дослідники як М. Пірен, Г. Лозко та Б. Савчук, а В. Петранівський дослідив критерії таких видів туризму як «етнокультурний» та «етнофестивальний туризм», ввів ці поняття в теорію та практику туризмології, збагативши класифікатори видів туризму. Дослідження щодо етнічних ресурсів як складової туристичних ресурсів з точки зору суспільно-географічного підходу провів С. Кузик, вирішивши частково теоретичні проблеми туризму відповідного напрямку. О. Вишневська, вивчаючи феномен туризму в сучасному соціокультурному просторі, доводить важливість краєзнавчого туризму, як фактору збереження локальної самобутності та культури через призму туристичної діяльності.

Водночас комплексні дослідження, що поєднують питання етнокультурних ресурсів та використання їх в туристичній сфері в науковій літературі з історії, географії, культурології та філософії поки що не проводилися. Питання, пов'язані зі з'ясуванням місця та ролі етнічних ресурсів у житті сучасної людини та застосування у туристичній сфері розроблені не повною мірою. З огляду на викладене можна стверджувати, що представлена проблематика є актуальною, а дане дослідження системним аналізом культурологічних засад національно-орієнтованих видів туризму, їх ресурсного потенціалу та перспектив розвитку національного туризму, його змісту та форм.

Метою дослідження є обґрунтування розвитку національно-орієнтованих видів туризму в епоху глобалізації.

Відповідно до мети дослідження поставлені наступні завдання:

- проаналізувати теоретичні підходи до визначення понять: «культура», «етнічна культура», «етнокультура», «етнографічний туризм», «етнічний туризм» та «етнокультурний туризм»;
- визначити вплив етнокультурного потенціалу території на розвиток національно-орієнтованих видів туризму;
- обґрунтувати необхідність розвитку національно-орієнтованих видів туризму в епоху глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Культурна своєрідність певної території формує стійкий інтерес до культурної спадщини та попит на культурні послуги, що забезпечує майбутній розвиток. Реалізація потенціалу етнічної культури стає одним з внутрішніх чинників розвитку, здатних перетворитися на сталу конкурентну регіональну перевагу.

Культура – це багатофункціональна система. Головна функція культури – людинотворча або виховна, оскільки за допомогою культури відбувається формування людини. Усі інші функції так чи інакше пов'язані з нею та базуються на ній. До основних функцій культури належать: інформативна функція, що передбачає передачу соціальної спадщини, пізнавальну діяльність людини, освоєння культур інших народів; комунікативна функція – розвиток певної культури зумовлений її взаємозв'язками з іншими культурами. Культура виконує також нормативну функцію: вона реалізує норми, сформовані в її межах, а також поширює їхній вплив на всі сфери життєдіяльності людини. Регулятивна функція: культура обслуговує систему соціальних відносин, готує до зміни, а також створює соціальні механізми, що забезпечують регуляцію поведінки людини. Регулятивна функція культури ґрунтується на таких нормативних системах як мораль і право. Семіотична або знакова функція передбачає знання, опанування певної знакової системи культури. Без вивчення відповідних знакових систем неможливо опанувати досягнення культури. Найважливішим засобом тут є мова. Аксіологічна функція відображає найважливіший якісний стан культури. Культура як система цінностей формує в людини цілком визначені ціннісні потреби й орієнтації. За їхнім рівнем і якістю найчастіше оцінюють ступінь культурності тієї чи іншої людини. Критерієм стає моральний та інтелектуальний зміст. Адаптаційна функція: культура забезпечує адаптацію суспільства до змін і взаємодію з іншими цивілізаціями.

Аналіз змісту та сутності категорії «етнокультурний туризм» орієнтований на взаємопов'язані терміни: «етнос» «культура», «етнічна культура», «етнокультура», «туризм» і «етнокультурний туризм». Етнокультура концентрує в своїй діяльності різноманітний спектр прояву етнічних ознак, інтегрує, зберігає, відтворює і, певним чином, трансформує набутки різних сфер діяльності конкретного народу, які накопичуються протягом історичного часу певною спільнотою. Етнокультура виконує комунікативну, пізнавальну, знаково-символічну, відтворювальну (забезпечення фізичного існування етносу через відносини між природою і людиною) функції. Збереження етнокультурних традицій і, зокрема, система етнічних стереотипів має непересічне значення, бо від нього залежить не тільки доля етнічної культури, а й існування етносу.

Виходячи з наукової концепції національного життя, яка розглядає суспільство як сферу діяльності, а етнос — сферу життєдіяльності людей, своєрідний дім, то зрозуміло, що вагоме місце в ньому посідають сімейно-родинні зв'язки, спільна територія мешкання (рідна земля), духовна культура народу, мова, музичний і словесний фольклор, риси національного характеру, звичаї, традиції, мистецтво тощо, тобто саме етнокультура (Маєвська, 2007).

Трактуючи такий вид туризму як «етнокультурний», можемо звернутися до визначення В. Петранівського, який окреслює його як інтегрований спеціалізований вид туризму, який сформувався на межі туризмології, культурології, етнографії, туристичного краєзнавства і рекреації шляхом міждисциплінарного синтезу їх теоретико-методологічних напрацювань. На думку Петранівського (2012), етнокультурний туризм є більш вагомою за змістом та світоглядним значенням ніж етнографічний туризм, оскільки відображає мотиваційно-пізнавальний інтерес туристів до духовно-матеріальних елементів культури конкретного народу (етносу).

Проблема ефективного використання культурного потенціалу туристичних ресурсів завжди була актуальною. Адже при правильному та раціональному їх використанні можливо розвивати власну туристичну індустрію. Взагалі туристично-привабливим регіон може вважатися тоді, коли має наявний потенціал: історико-культурний, археологічний, архітектурний, туристичний, рекреаційний тощо. Саме їх наявність слугує джерелом розвитку туризму.

У монографії С. Кузика (2010, С. 135–147) «Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід» зазначається, що історико-культурні об'єкти можуть бути визначальними у формуванні попиту на туристичні ресурси і можуть впливати на отримання значних доходів. Пам'ятки історії та культури – важливі об'єкти огляду на туристичних маршрутах, екскурсіях, подорожах. Їх вважають цінним джерелом інформації, чинником формування національної свідомості українського суспільства. На погляд С. Кузика, історико-культурні пам'ятки, котрі входять або можуть увійти до складу туристичних ресурсів, необхідно розглядати не як окремі об'єкти з певною історичною чи культурною цінністю, а як поєднання видів історико-культурних туристичних ресурсів, що мають високу атрактивність, і можуть відігравати важливу роль у формуванні світогляду народу й формувати історико-культурний туристичний потенціал поселення, місцевості, регіону.

Значно впливають на підвищення туристично-пізнавальної атрактивності регіону наявність та рівень зосередження етнографічних пам'яток. З-поміж історико-культурних туристичних ресурсів виокремлюють пам'ятки фольклору. У фольклорі знайшли відображення різні вияви життєдіяльності людини, її матеріальні та духовні потреби, історичне буття, соціальні відносини, характерні реалії сімейного й громадського побуту, філософія, вірування, релігійні, морально-етичні настанови, естетичні ідеали, людські переживання, настрої. Отже, фольклор є ваговою складовою духовної культури народу, що всебічно впливає на рівень привабливості та популярності територій, зокрема на міжнародних туристичних маршрутах.

Етнокультурний потенціал будь-якого регіону можна виділити в контексті існування краєзнавчого туризму. О. Вишневська (2009, с. 149–152) у своїй монографії «Феномен туризму у сучасному соціокультурному просторі» зазначає краєзнавчий туризм як фактор збереження локальної культури через призму туристичної самотності.

Культура є фундаментальною основою процесу збереження, зміцнення та розвитку самотності народу. Краєзнавчий туризм, що сприяє взаємообміну культур різних народів, набуває цінності, коли підкреслює своєрідність таких культур, допомагає їхньому майбутньому внутрішньому збагаченню. Роль краєзнавчого туризму у збереженні локальної культури тісно взаємопов'язані з розкриттям архетипів етносу та з проблемою етнічного та національного самовизначення. Краєзнавчий туризм складається з двох складових: пізнавальної (просвітницької) та пошукової. Їхньою основою є культурний потенціал країни, регіону, до якого належить соціокультурна сфера з традиціями й звичаями, особливостями побутової й господарської діяльності. О. Вишневська (с. 150–158, 2009) у своїй монографії припускає, що мінімальний набір ресурсів для краєзнавчого туризму може дати будь-яка місцевість, але для широкого розвитку цього виду туризму потрібна певна концентрація об'єктів культурної спадщини, серед яких можна виділити пам'ятки археології, культову та цивільну архітектуру, пам'ятки ландшафтної архітектури, малі й великі історичні міста, сільські поселення, музеї, народні промисли та ремесла, центри прикладного мистецтва. Значну цінність має й природа, що доповнює пізнавальну та пошукову доміанти туризму можливостями відпочинку й зміцнення здоров'я. Різні галузі діяльності того або іншого краю здатні викликати сильний мотив до подорожі й інтерес туристської спрямованості.

Найбільший інтерес у туристів викликають такі елементи культури народу як мистецтво, релігія та історія. Мистецтво – один з важливих елементів культури, здатний сформувавати переконливий мотив до туристської поїздки. Вивчення мистецтва певного краю, зокрема і народної творчості, є складовою частиною загального краєзнавства. У пам'ятках мистецтва розкривається сьогодення й минуле регіону разом з його рисами духовного життя. Вивчення особливостей художнього життя регіону, місцевих пам'ятників, мистецтва, творчості художників є досить часто предметом туристського краєзнавства.

Народні промисли, народне мистецтва особливо цікаве для туристів, тому що пов'язане з побутом, способом життя й працею народу, з культурними

традиціями й звичаями краю, вони дають можливість представити джерела й своєрідність місцевої художньої культури. Ефективність мистецтва у збереженні культури краю характеризується рівнем індивідуального осягнення культурних цінностей, їх перетворенням у внутрішній світ суб'єкта.

Краєзнавчий туризм має на меті допомогти туристам зрозуміти, що світ мистецтва є відкритим простором своєрідної культури, що виражає самотність національних традицій у їх взаємозв'язку з духовними надбаннями інших народів і дає можливість осягнути цілісну художню картину світу. Пошук та ознайомлення з художніми творами дарує майбутнім поколінням знання про рідну культуру, прищеплює вміння адекватно сприймати мистецькі цінності певного етносу, виховує почуття національної гідності та патріотизму.

Історія є найбільш культуроємним потенціалом будь-якого регіону та виступає фактором залучення туристських потоків. Наявність унікальних історичних об'єктів здебільшого визначає успішний розвиток туризму в певній місцевості. Знайомство з історією та історичними об'єктами слугує найсильнішим спонукальним туристським мотивом. Оскільки історична спадщина регіону має потребу в просуванні на туристичний ринок, то і туристичні організації займаються збором і поширенням інформації про історичний потенціал місцевості.

Нині існує безліч класифікацій видів туризму, які мають різні критеріальні підходи, тому чітку класифікацію провести дуже важко, проте кожна з них виокремлює такий вид туризму як культурно-пізнавальний. У наш час культурно-пізнавальний туризм є надзвичайно перспективним, хоча інформації щодо його проблем та перспектив розвитку недостатньо. В. Петранівський (2012) виокремлює поняття етнокультурного туризму поряд із етнографічним. Усі, хто залучений до етнокультурного туризму, на його думку, повинні брати до уваги соціально-культурні традиції та звичаї всіх народів, включаючи національні меншини, зокрема, наголошує на тому, що туристичну діяльність необхідно здійснювати у гармонії зі специфічними етноособливостями регіонів, які приймають мандрівників, дотримуючись місцевих звичаїв і традицій.

Щодо етнографічного туризму, то це «вид пізнавального туризму, основною метою якого є відвідування етнографічних об'єктів, що є історичною спадщиною народу, який проживав на даній території. На думку дослідника, дефініція «етнокультурний туризм» є більш вагомою за змістом та світоглядним значенням, ніж етнографічний туризм, оскільки відображає мотиваційно-пізнавальний інтерес туристів до духовно-матеріальних елементів культури конкретного народу (етносу). Таким чином, у науковій літературі декілька близьких за змістом понять мають реальне право на існування: «етнографічний туризм», «етнокультурний туризм», «етнічний туризм». А етнокультурний потенціал регіону можна розглядати як складову частину культурно-пізнавального туризму.

Культурне самовираження народу завжди викликало інтерес. В основі культурного туризму – потреба в духовному освоєнні та духовному присвоєнні культури світу через його відвідування, безпосереднє збагачення та сприйняття різних культур у різних місцях, коли побачене назавжди стає надбанням, думки та почуття туриста, розширюючи обрії його світосприймання.

У розвинених країнах світу такий вид туризму користується попитом як у заможної частини населення, так і у людей середнього достатку. Адже етнографічний туризм дає можливість міським жителям ознайомитися з побутом сучасних сільських мешканців та їхніми народними традиціями, а також відпочити в сільських місцевостях, на природі, відвідати місцеві пам'ятки.

Цей вид туризму є надзвичайно привабливим з точки зору економічної ефективності, оскільки передбачає розвиток туристичної інфраструктури у місцях концентрації етнічних та історико-культурних ресурсів, створення робочих місць, збільшення доходів місцевих бюджетів та покращення рівня життя населення у відповідних етнографічних районах. Розвиток етнографічного туризму дозволить залучити до туристичної сфери нові території, що може стати фактором покращення їх соціально-економічної ситуації. Етнографічний туризм у XXI ст., як суспільний феномен, є важелем самофінансування національної спадщини, виступає джерелом не бюджетних інвестицій у нові дослідження, у відродження, збереження пам'яток матеріального світу і явищ нематеріальної спадщини; стимулює фольклор, підтримку культурних, етнічних традицій, народних ремесел і промислів.

Етнографічний туризм є досить перспективним видом туризму, що підтверджується зростанням його популярності в Україні та світі й обумовлений потребою людей у етнічній ідентифікації в умовах процесу глобалізації. Він передбачає розвиток туристичних маршрутів у сільських територіях, ознайомлення туристів із побутом, народними традиціями, промислами окремих народів та етносів, що проживали на цій території. Найкращі умови для нього є у регіонах з високою концентрацією туристичних етнічних ресурсів, низьким рівнем урбанізації, з своєрідними мальовничими ландшафтами.

Водночас, як форма та процес взаємопроникнення культур, етнографічний туризм веде до позитивних цивілізаційно-духовних результатів як для сторони, яка приймає, так і для туристів. Це означає, що даний вид туризму сприяє соціально-громадському, духовному взаємозбагаченню людей, обміну культурними досягненнями, взаємному пізнанню традицій та звичаїв, що підвищує інтелектуальний і культурний рівень суспільства (Устименко, 2000).

Через етнографічний туризм реалізується функція збереження і трансляції національної спадщини, зокрема, даний вид туризму характеризується потужним культурним та соціально-економічним впливом на розвиток країни, прибутковістю та динамічністю. Значною мірою поступ цього напрямку туризму зумовлений новою хвилею розвитку постіндустріального суспільства і бажанням наблизитися до свого етнічного коріння. З огляду на це туризм, в основу якого покладено етнічний потенціал, є перспективним інноваційним сегментом внутрішнього туризму в Україні.

Проведений аналіз теоретичних підходів до визначення таких понять як: «етнос» «культура», «етнічна культура», «етнокультура» та «туризм» дав змогу сформувати та визначити етнокультурний туризм як інтегрований спеціалізований вид туризму, який сформувався на межі туризмології, культурології, етнографії, туристичного краєзнавства і рекреації шляхом міждисциплінарного синтезу їх теоретико-методологічних напрацювань. Етнокультурний туризм є більш вагомим

за змістом та світоглядним значенням, ніж етнографічний туризм, оскільки відображає мотиваційно-пізнавальний інтерес туристів до духовно-матеріальних елементів культури конкретного етносу. Також відмінність національної культури від етнокультури визначається у тому, що національна культура має загальні риси для усіх народностей і народів, що формують націю.

Дослідження етнокультурних ресурсів регіону є, безумовно, актуальним питанням, тому що культурний туризм є механізмом самофінансування спадщини, він виступає джерелом не бюджетних надходжень у відродження та збереження пам'яток матеріального світу природи і явищ нематеріальної спадщини; стимулює, зокрема, підтримку наукових, культурних, етнічних традицій, народних ремесел і промислів.

Наукова новизна. Введено до наукового обігу теорії туризмознавства та обґрунтовано поняття «національно-орієнтовані види туризму».

Висновки. Узагальнюючи, вищевикладене можна дати визначення поняттю «національно-орієнтовані види туризму». Отже, національно-орієнтовані види туризму – це сукупність видів туризму, що мають етнокультурну спрямованість та активно використовують національні історико-культурні ресурси. Сьогодні такими видами туризму є: «етнографічний туризм», «етнічний туризм» та «етнокультурний туризм», а також відповідні підвиди подієвого туризму, що орієнтовані на використання етнокультурного потенціалу території. Розвиток національно-орієнтованих видів туризму в епоху глобалізації гарантує напрацювання ефективних методів збереження, відтворення, популяризації елементів національної культурної спадщини та своєрідності життя місцевого населення, особливо малих народів та нерозвинених країн.

У молодій демократичній європейській державі, якою сьогодні є Україна, у добу глобалізації та розвитку нових інформаційних технологій національна культура набуває особливого, ключового значення. Отже, зростає роль державної культурної політики, що повинна враховувати вимоги світової спільноти щодо сутності культури та її значення в епоху кардинальних зрушень у напрямку єднання. У сучасному світі саме творча, інтелектуальна діяльність як важливий складник культури стає визначальним чинником суспільного розвитку. Завдяки культурі громадяни суспільства мають змогу реалізувати свій творчий потенціал, долучитись до надбань світової цивілізації, зберігати і збагачувати не лише матеріальні, науково-технічні, інтелектуальні багатства власної країни, але й світову історико-культурну спадщину у всьому різноманітті.

Співіснування різних культурних груп у межах країни та за її межами у дусі терпимості, визнання неповторності один одного і на цій основі формування взаємної поваги є чинником рівноваги і дозволяє досягати гармонійного розвитку та прогресу на державному та міжнародному рівнях. Знайомство з культурними цінностями та повага до культурної спадщини інших народів сприяє розвитку міжнародного взаєморозуміння і миру.

Список використаних джерел

1. Вишневська О. О. *Феномен туризму у сучасному соціокультурному просторі: монографія*. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. 296 с.

2. Кузык С. *Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія*. Львів: Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. С. 135–147.

3. Кулаковська І. М. Етнокультурний потенціал як чинник підвищення екскурсійної привабливості регіону. *Вісн. держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. Київ : НАККІМ, 2010. № 3. С. 73–76.

4. Маєвська Л. М. *Етнокультурне виховання. Нормативно-правове забезпечення: міжнародний та вітчизняний рівень*. Житомир: ЖДУ, 2007. 302 с.

5. Петранівський В. Етнокультурний і етнофестивальний туризм: теорія і практика. *Франкова криниця*. Львів, 2012. № 12. С. 28–41.

6. Устименко Л. М. Пріоритети розвитку туризму в Західній Європі (друга половина XX ст.). *Рідна школа*. Київ, 2000. № 4. С. 78–80.

7. Ustymenko L. Involving UNESCO intangible cultural heritage in tourist and recreational activities. *World science: multidisciplinary scientific edition*. Warsaw, 2018. Issue. 4 (32). pp. 16–19

References

1. Vyshnevska, O. (2009) *Fenomen turyzmu u suchasnomu sotsiokulturnomu prostori: monohrafiia* [The phenomenon of tourism in the modern socio-cultural space: monograph]. Kharkiv: Kharkiv National University named after V. N. Karazin.

2. Kuzyk, S. (2010). *Teoretychni problemy turyzmu: suspilno-geohrafichnyi pidkhid: monohrafiia* [Theoretical problems of tourism: socio-geographical approach: monograph.] Lviv: Publishing Center of the Ivan Franko National University of Lviv, pp. 135–147.

3. Kulakovska, I. (2010). Etnokulturnyi potentsial yak chynnyk pidvyshchennia ekskursionoi pryvablyvosti rehionu [Ethnocultural potential as a factor of increasing the exciting attractiveness of the region]. *Visnyk derzhavnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*, no. 3. pp. 73–76.

4. Maievska, L. (2007). *Etnokulturne vykhovannia. Normatyvno-pravove zabezpechennia: mizhnarodnyi ta vitchyzniani riven* [Ethno-cultural upbringing. Legal and regulatory framework: international and national level]. Zhytomyr: Zhytomyr State University.

5. Petranivskiy, V. (2012). Etnokulturnyi i etnofestyvalnyi turyzm: teoriia i praktyka [Ethnocultural and ethno-festival tourism: theory and practice] *Frankova krynytsia*, no. 12. pp. 28–41.

6. Ustymenko, L. (2000). Priorytety rozvytku turyzmu v Zakhidnii Yevropi (druha polovyna XX st.) [Priorities of tourism development in Western Europe (second half of XX century)]. *Ridna shkola*, no. 4. pp. 78–80.

7. Ustymenko. L. (2018). Involving UNESCO intangible cultural heritage in tourist and recreational activities. *World science: multidisciplinary scientific edition*, issue 4 (32). pp. 16–19.

© Устименко Л. М., 2018

© Булгакова Н. В., 2018

Стаття надійшла до редакції: 31.08.2018